

Innhold

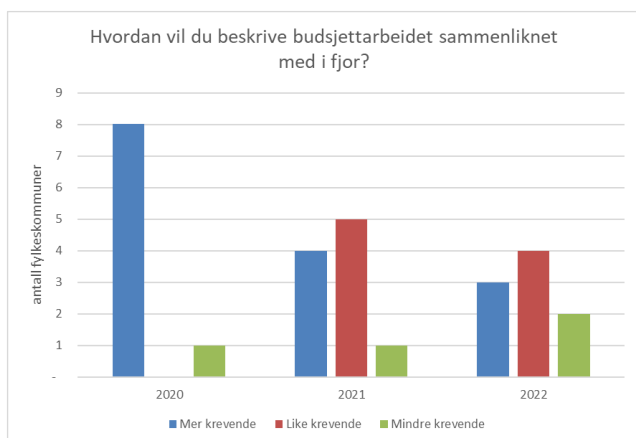
Budsjettundersøkelse 2022 - fylkeskommunene	2
1. Innledning.....	2
2. Driftsbudsjett.....	2
2.1 Netto driftsresultat	2
2.2 Netto renter og avdrag	3
2.3 Disposisjonsfond	3
2.4 Annet knyttet til drift	4
3. Investeringsbudsjett	4
3.1 Investering i varige driftsmidler	4
3.2 Investeringer i perioden.....	4
4. Langsiktig gjeld	5
5. Spørreundersøkelsen.....	6
5.1 Endringer i kollektiv- og fergetakstene	6
5.2 Økt vedlikeholdsetterslep i perioden.....	6
5.3 Betydelig underkompensasjon tunnelsikkerhet	6
5.4 Klimabudsjett	6
5.5 Fremtidsutsikter.....	6

Budsjettundersøkelse 2022 - fylkeskommunene

1. Innledning

Budsjettundersøkelsen til fylkeskommunene er gjennomført ved at det er sendt ut spørreskjema til økonomisjefene. Det er bedt om svar med utgangspunkt i forslag til budsjett og økonomiplan for 2022-2025 fra fylkesdirektør eller fylkesråd. Frie inntekter er basert på regjeringen Støres tilleggsproposisjon.

Spørreundersøkelsen er besvart av 10 av 11 fylkeskommuner inkl. Oslo. Parallelt med spørreundersøkelsen er budsjett- og økonomiplandokumentene gjennomgått. Hovedtall med figurer fra drifts- og investeringsbudsjettene presenteres i dette notatet (ekskl. Oslo).

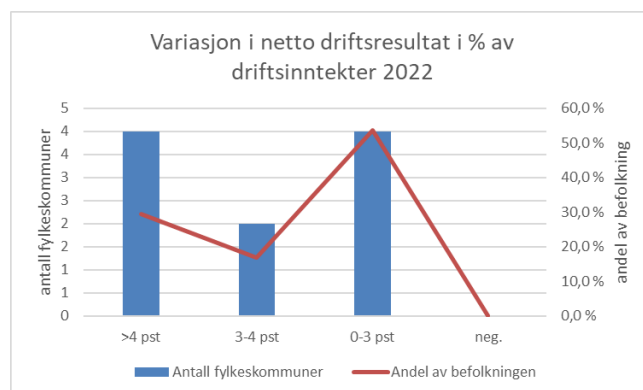
Figur 1: Budsjettarbeidet 2022 sammenliknet med 2021

Et flertall av fylkeskommunene gir uttrykk for at det har vært omtrent like eller mer krevende å lage budsjett for 2022 som 2021, men dette er likevel merkbart færre enn i tilsvarende undersøkelse for 2020.

Budsjettforslagene viser at gjennomsnittlig netto driftsresultat ligger an til å bli 2,9 prosent i 2022 (3,4 prosent etter bundne fond¹).

Det er stor variasjon mellom fylkeskommunene som figuren viser.

¹ netto driftsresultat korrigeret for netto bundne fondsavsetninger er en god indikator for å belyse økonomisk handlingsrom over tid.

Figur 2: Budsjettert netto driftsresultat 2022

Forslagene til investeringsbudsjett for 2022 viser at fylkene samlet planlegger å investere i varige driftsmidler for 22 mrd. kroner, om lag på samme nivå som i 2021. Fylkeskommunene planlegger å investere for i alt 85 mrd. kroner i løpet av økonomiplanperioden 2022-2025. I perioden er planlagte investeringer høyest i 2022.

Samtlige fylkeskommuner mener at vedlikeholds- etterslepet på fylkesvegene forventes å være uendret eller økt ved utgangen av perioden.

2. Driftsbudsjett

2.1 Netto driftsresultat

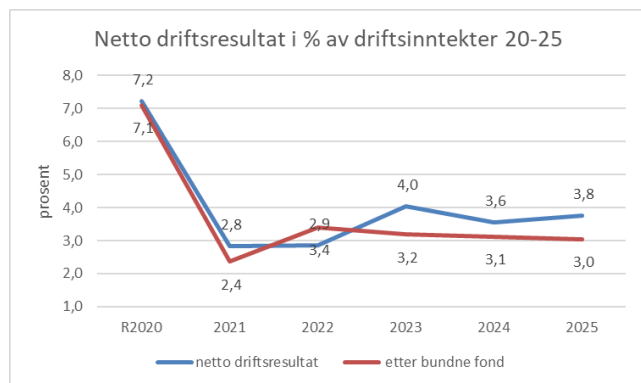
Netto driftsresultat er det som er igjen av driftsinntektene når alle driftsutgifter og finansutgifter er dekket. I gjennomsnitt oppgir fylkeskommunene som målsetting å oppnå et netto driftsresultat på 3,6 prosent. Dette er noe lavere enn TBUs anbefaling på 4 prosent over tid.

I 2022 er netto driftsresultat budsjettert med 2,9 prosent av driftsinntektene, mens tilsvarende i 2021 var 2,8 prosent. Det budsjetteres med en bedring senere i økonomiplanperioden, med en topp på 4,0 prosent i 2023.

Dersom man hensyntar netto avsatt til bundne fond, ligger netto driftsresultat mer stabilt fra 3,4

Korreksjonen vil gjøre at netto driftsresultat ikke påvirkes av årlige variasjoner i avsetning til eller bruk av bundne driftsfond.

posent synkende til 3,0 prosent i perioden. Se figuren nedenfor.

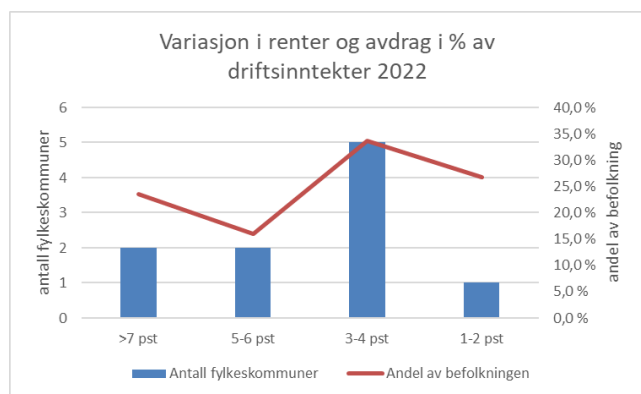
Figur 3: Netto driftsresultat 2020-2025

Noe av netto driftsresultat planlegges avsatt til disposisjonsfond, mens det aller meste overføres til investeringsbudsjettene.

Senere i notatet presenteres detaljene også i investeringsbudsjettene.

2.2 Netto renter og avdrag

Budsjettall for 2022 indikerer netto renter og avdrag (finansutgifter) på om lag 4,9 prosent av driftsinntektene. Også her er imidlertid tallene varierende, fra 7,1 prosent av driftsinntektene som høyeste og 2,2 prosent som laveste forholdstall.

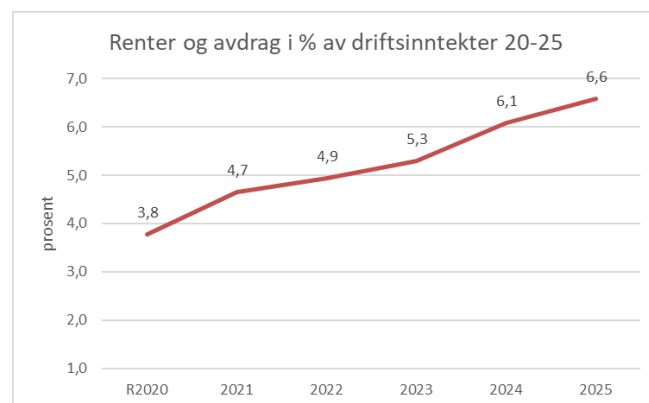

Figur 4: Budsjetterte renter og avdrag 2022

Den budsjetterte gjennomsnittlige andelen finansutgifter øker i økonomiplanperioden, fra 4,9 prosent i 2022 til 6,6 prosent i 2025.

Også her er variasjonen stor i perioden, og én fylkeskommune er oppe på 10,7 prosentandel renter og avdrag.

Det antas at mye av forklaringen ligger i at en stor del av investeringsbehovene i perioden er finansiert ved låneopptak (se figurer lenger ned i notatet).

Figur 5: Renter og avdrag 2020-2025

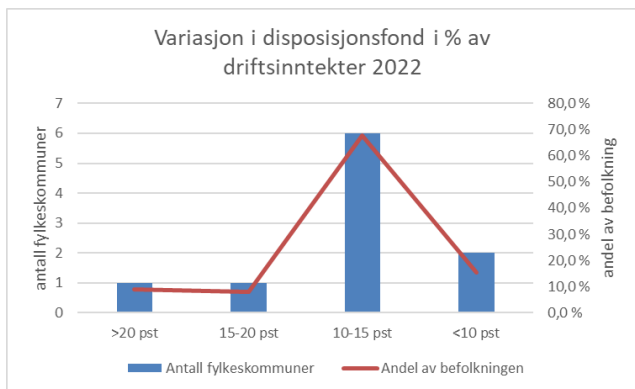
Tre fylkeskommuner oppgir at de planlegger å betale minimumsavdrag i 2022, mens de øvrige syv oppgir at de vil betale mer enn minimumsavdraget. Gjennomsnittlig avdragstid for fylkeskommunenes langsiktige låneporteføljer er 24 år i 2022.

Et stort flertall av fylkeskommunene beskriver økende rente- og avdragsbelastning blant de største utfordringene i fylkeskommunens økonomiplanlegging i et 5-10-årsperspektiv.

2.3 Disposisjonsfond

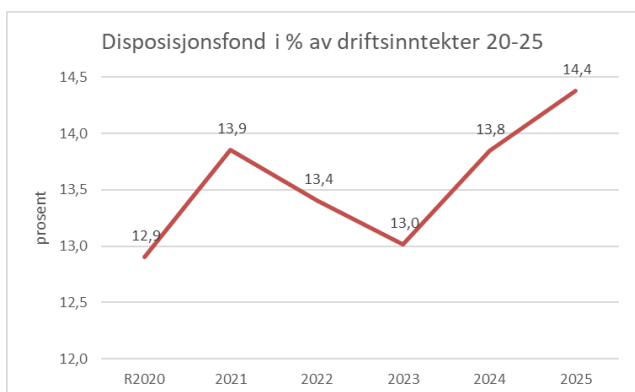
Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering av drifts- eller investeringsutgifter. Midlene stammer fra positive netto driftsresultat, som ikke er bundet til særskilte formål.

I budsjettforslagene for 2022 er det variasjon i størrelsene på disposisjonsfondet mellom fylkene. Laveste nivå er om lag 10 og høyeste 21 prosent av driftsinntektene. Se figuren nedenfor.

Figur 6: Budsjettert disposisjonsfond 2022

Budsjettundersøkelsen viser at fylkeskommunene i økonomiplanperioden i snitt planlegger økning i disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter, se figuren nedenfor.

Figur 7: Disposisjonsfond 2020-2025

Imidlertid er det også her store variasjoner, og noen av fylkene med lavest andel i 2022, synker videre ned mot 5 prosent disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter.

2.4 Annet knyttet til drift

Årets budsjettundersøkelse inneholder ikke opplysninger om driftstall fordelt på sektorer.

Fylkeskommunene fikk imidlertid spørsmål om hvor mye høyere inntektsvekst de måtte hatt i 2022 dersom det ikke var lagt inn effektiviserings-/innsparingstiltak i budsjettforslaget, og budsjettbalansen skulle vært uendret. De ni fylkeskommunene, utenom Oslo, har i 2022-budsjettene samlet lagt inn om lag 750 mill. kroner i årlige effektiviserings-/innsparingstiltak.

3. Investeringsbudsjett

3.1 Investering i varige driftsmidler

Investeringsbudsjettene for 2022 viser at fylkeskommunene samlet planlegger å investere i varige driftsmidler for 22 mrd. kroner. Sektorvis skal det også i 2022 investeres mest i fylkesveg.

Figur 8: Investering per sektor 2022

45 prosent av samlede investeringer i 2022 er planlagt lånefinansiert. Tilskudd fra andre, inklusive statstilskudd og bompenger, finansierer om lag en fjerdedel, mens overføringer fra drift dekker 13 prosent av investeringene.

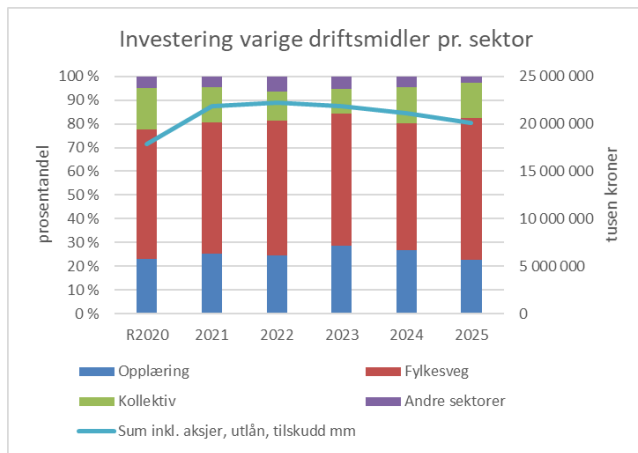
Figur 9: Finansiering av investeringer i 2022

3.2 Investeringer i perioden

I økonomiplanperioden 2022-2025 planlegges investeringer for i alt 85 mrd. kroner.

Sammenlignet med 2022 går investeringene gradvis nedover i resten av perioden til om lag 20 mrd. kroner i 2025.

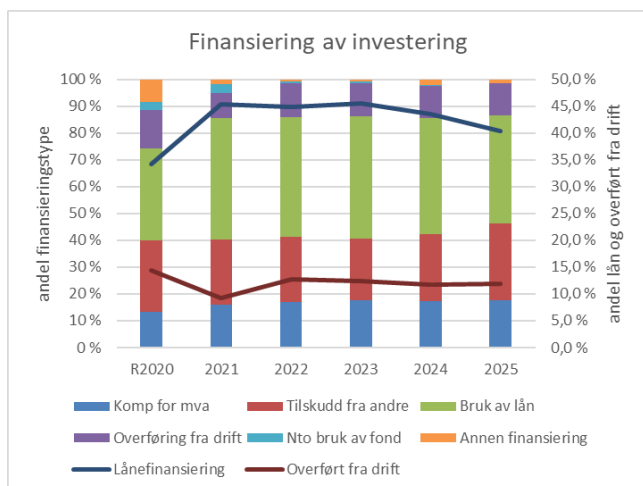
Utover en liten økning fra 2024 i andelen investeringer i kollektivsektoren, er det ingen store endringer i hvordan investeringene fordeler seg i planperioden.

Figur 10: Investering samlet og per sektor 2020-2025

Når det gjelder finansiering av investeringene i resten av økonomiplanperioden, øker først andel lånefinansiering til 46 prosent, for deretter å synke til 40 prosent av samlede investeringer mot slutten av planperioden.

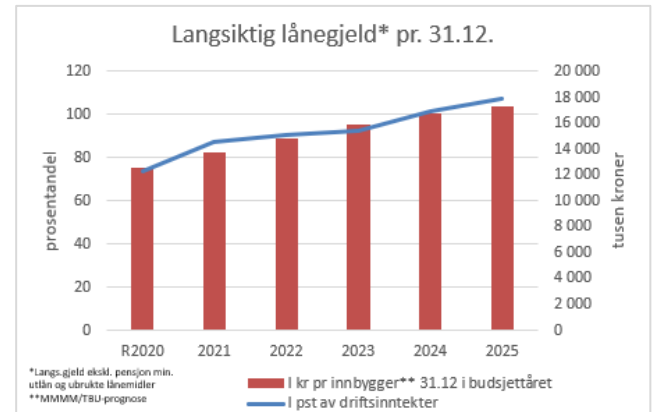
Tilskudd fra andre, inklusive statstilskudd og bompenger øker i perioden og finansierer om lag en tredel av investeringene som er planlagt i 2025, mens overføringer fra drift dekker 12 prosent av investeringene i resten av perioden.

Figur 11: Finansiering av investeringer 2020-2025

4. Langsiktig gjeld

Andelen lånefinansierte investeringer gjør at den langsiktige lånegjelden fortsetter å øke i økonomiplanperioden.

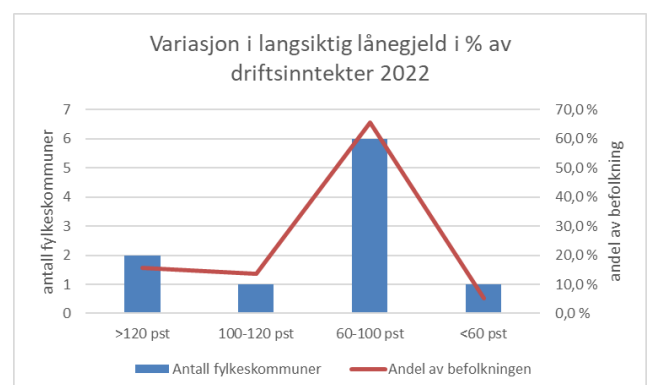

Figur 12: Langsiktig lånegjeld 2020-2025

I gjennomsnitt har fylkeskommunene vedtatt finansielle måltall (maksgrense) for netto lånegjeld på 94 prosent, men måltallene varierer fra om lag 75 til 115 prosent av driftsinntektene.

Gjennomsnittlig lånegjeld er i 2022 budsjettert med 91 prosent av driftsinntektene, men variasjonen mellom fylkeskommunene er stor.

I fylkeskommunen med lavest netto lånegjeld utgjør denne 52 prosent av driftsinntektene, mens den er 145 prosent i fylkeskommunen med høyest netto lånegjeld.

Figur 13: Langsiktig lånegjeld 2022

5. Spørreundersøkelsen

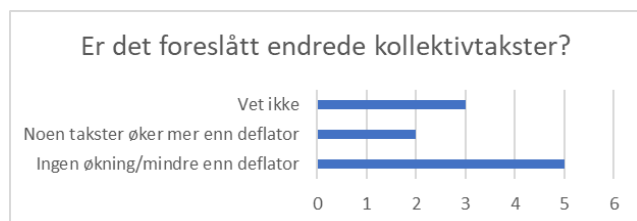
Som nevnt foran inneholder ikke årets budsjettundersøkelse opplysninger om status i driftsbudsjettene til den enkelte sektor. Det er i stedet etterspurt status på konkrete områder.

I tillegg ble fylkeskommunene bedt om å liste opp de tre største utfordringene i økonomiplanleggingen i et 5-10-årsperspektiv.

5.1 Endringer i kollektiv- og ferjetakstene

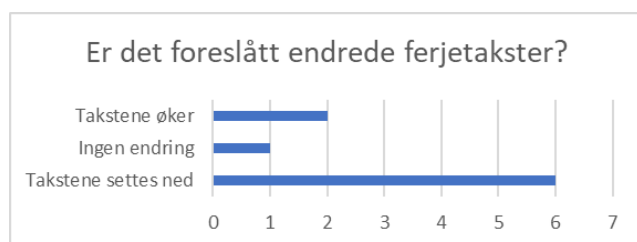
Fem av fylkeskommunene har foreslått at takstene for buss-, bane- og båtruter holdes uendret eller øker mindre enn deflator.

To fylkeskommuner øker takstene mer enn deflatoren. Tre av fylkene svarte at takstene fastsettes av kollektivselskapet.

Figur 14: Status kollektivtakster 2022

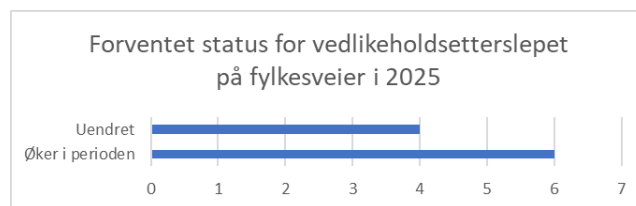
Seks av fylkeskommunene har foreslått at ferjetakstene settes ned, mens to at takstene øker. Én fylkeskommune har ikke gjort endringer i ferjetakstene i budsjettforslaget.

Figur 15: Status ferjetakster 2022

5.2 Økt vedlikeholdsetterslep i perioden

Fire fylkeskommuner forventer at vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene vil være om lag som i dag, mens seks forventer at etterslepet vil øke i planperioden som følge av budsjettforslagene.

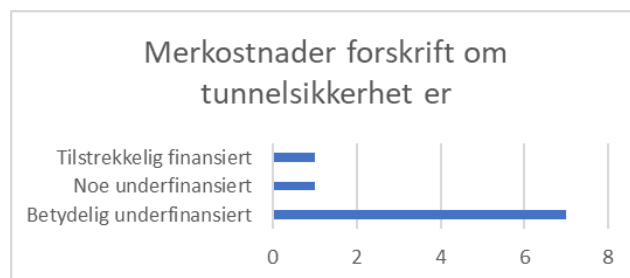
Figur 16: Status vedlikeholdsetterslep 2025

5.3 Betydelig underkompensasjon tunnelsikkerhet

I Nasjonal transportplan 2022-2033 står det at fylkeskommunene i løpet av planperioden skal bli kompensert for merkostnader knyttet til forskrift om tunnelsikkerhet. Fylkeskommunene ble spurt om hvordan de anser seg kompensert/ finansiert.

Syv fylkeskommuner mener at de er betydelig underfinansiert, en er noe underfinansiert og en anser seg tilstrekkelig finansiert til å fullføre arbeidet med tunnelsikkerhet.

Det poengteres i undersøkelsen at underfinansieringen medfører for flere at de må forskuttere disse midlene gjennom økte låneopptak, som igjen medfører økte driftskostnader (renter og avdrag).

Figur 17: Status kompensasjon tunnelsikkerhetsforskriften

5.4 Klimabudsjett

I årets budsjettundersøkelse svarte ni fylker at de har utarbeidet klimabudsjett. Den tiende fylkeskommunen planlegger å utarbeide klimabudsjett kommende budsjettår.

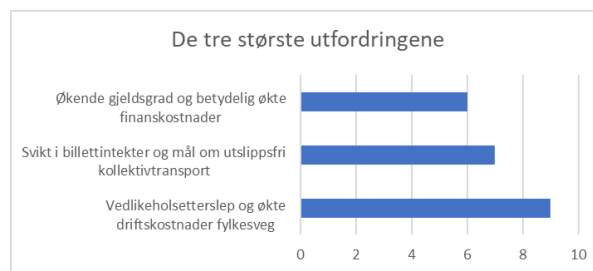
5.5 Fremtidsutsikter

Samtlige fylkeskommuner har pekt på vedlikeholdsetterslepet på fylkesveger som en utfordring fremover. Se nærmere omtale foran.

Også etterslep og svikt i billettinntekter i kollektivtransporten etter koronapandemien er av et stort flertall pekt på som en stor utfordring.

I denne sammenheng er også målsettingen om utslippsfri kollektivtransport og manglende støtte til null- og lavutslippsferger og -hurtigbåter problematisert.

Økende gjeldsgrad og stigende finanskostnader trekkes også fram som en stor utfordring i fylkeskommunens økonomiplanlegging i et 5-10-årsperspektiv.

Figur 18: De største utfordringene i fylkeskommunens økonomiplanlegging i et 5-10-årsperspektiv